

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.93/2024/13.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Demeter Zsuzsanna, előadó bíró
Dr. Harangozó Attila, bíró
Dr. Metzing Márton, bíró
Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. október 17.
Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette és más bűncselekmény
Terhelt: cég 1 (I. rendű)
cég 2 (II. rendű)
cég 3 (IV. rendű)
Első fok: Fővárosi Törvényszék, 92.B.268/2021/68., ítélet, előkészítő
ülés, 2021. december 7.
Másodfok: Fővárosi Ítéltábla, 4.Bf.58/2022/12., ítélet, nyilvános ülés,
2022. november 29.
Az indítvány előterjesztője: Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség
Az indítvány iránya: hatályon kívül helyezésre

Rendelkező rész

A Kúria a költségvetési csalás büntette és más bűncselekmény miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Fővárosi Törvényszék 92.B.268/2021/68. számú és a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Bf.58/2022/12. számú ítéletét a cég 1 (cégjegyzék száma: Cg.1), a cég 2 (cégjegyzék száma: Cg.2, korábban: Cg.3) és a cég 3 (cégjegyzék száma: Cg.4) vonatkozásában hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

[1] I. A Fővárosi Törvényszék a 2021. december 7-én megtartott előkészítő ülésen kihirdetett 92.B.268/2021/68. számú ítéletében bűnösnek mondta ki

– I. rendű terheltet közvetett tettesként elkövetett költségvetési csalás büntetőjében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont] és folytatólagosan, közvetett tettesként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §);

– II. rendű terheltet közvetett tettesként elkövetett költségvetési csalás büntetőjében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont] és folytatólagosan, közvetett tettesként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §);

– IV. rendű terheltet közvetett tettesként elkövetett költségvetési csalás büntetőjében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont] és folytatólagosan, közvetett tettesként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §).

[2] Ezért

– I. rendű terheltet halmazati büntetésül 2 – végrehajtásában 4 év próbaidőre felfüggesztett – börtön végrehajtási fokozatú szabadságvesztésre, 200 napi tétel, 3.000 forint napi tétel összegű, összesen 600.000 forint, 10 havi részletben teljesítendő pénzbüntetésre ítélte, és vele szemben 6.820.000 forintra vagyonekobjást rendelt el;

– II. rendű terheltet halmazati büntetésül 2 év – végrehajtásában 3 év próbaidőre felfüggesztett – börtön végrehajtási fokozatú szabadságvesztésre, 180 napi tétel, 3.000 forint napi tétel összegű, összesen 540.000 forint, 10 havi részletben teljesítendő pénzbüntetésre ítélte;

– IV. rendű terheltet halmazati büntetésül 1 év 6 hónap – végrehajtásában 2 év 6 hónap próbaidőre felfüggesztett – börtön végrehajtási fokozatú szabadságvesztésre, 150 napi tétel, 3.000 forint napi tétel összegű, összesen 450.000 forint, 10 havi részletben teljesítendő pénzbüntetésre ítélte. Rendelkezett mindhárom terhelt tekintetében a szabadságvesztés végrehajtása esetére a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról, valamint a cég 3-mal szemben 19.852.000 forint erejéig vagyonekobjást rendelt el.

[3] Az ügyészség I. rendű, II. rendű és IV. rendű terheltek terhére, súlyosítás végett bejelentett fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság, a 2022. november 29-én meghozott 4.Bf.58/2022/12. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta; I. rendű terhelt esetében a Btk. 396. § (5) bekezdés b) pontnál, II. rendű és IV. rendű terheltek esetében a Btk. 396. § (4) bekezdés b) pontnál a második fordulatot is feltüntette.

[4] I. rendű, II. rendű és IV. rendű terhelteket 3-3 év a gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja vagy egy személyi vezetője, a gazdasági társaság felügyelőbizottságának tagja foglalkozástól eltiltásra is ítélte.

[5] IV. rendű terhelttel szemben 19.852.000 forintra vagyonekobjást rendelt el, egyúttal a cég 3-mal szemben elrendelt vagyonekobjást mellőzte, e gazdasági társaság bankszámlája tekintetében elrendelt lefoglalást megszüntette. Módosította mindhárom terhelt tekintetében a pénzbüntetés egyhavi részlet összegét, a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés végrehajtási fokozatát, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét I. rendű, II. rendű és IV. rendű terhelttel szemben helybenhagyta.

[6] II. 1. A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség BF.144/2023/3. szám alatt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló 2001. évi CIV.

törvény (a továbbiakban: Jszbt.) 24. § (3) bekezdése alapján, a Jszbt. 24. § (1) bekezdésében meghatározott okból, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 608. § (1) bekezdés f) pontjára figyelemmel a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján, a cég 1, a cég 2 és a cég 3 terhére.

[7] Indokolása szerint a Fővárosi Főügyészség G.218/2017/262. számú vádiratában – többek között – pénzbírság kiszabását indítványozta a vád szerint I. rendű, II. rendű és IV. rendű terhelt vezető tisztségviselésével érintett jogi személyekkel, a cég 1-gyel, a cég 2-vel és a cég 3-mal szemben. Az elsőfokú bíróság azonban az indítvány folytán a büntetőeljárás egyéb résztvevőinek minősülő érintett gazdasági társaságokat az eljárásba nem vonta be, azt a Jszbt. 16/B. § rendelkezését megsértve részvételük nélkül folytatta le és a pénzbírság kiszabását célzó ügyészi indítványt sem bírálta el érdemben.

[8] Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a jogi személyekkel szemben előterjesztett ügyészi indítványról – annak mellőzéséről – az ítélet rendelkező részében nem rendelkezett, miután abban sem az érintett jogi személyeket, de az ügyészi indítványra vonatkozó, a Jszbt. 18. §-ában meghatározott döntések egyikét sem rögzítette, így ítélete ezáltal törvénysértő.

[9] Álláspontja szerint a törvénysértő eljárás következtében a törvényszék az ügyészi indítványt érdemben nem vizsgálta, annak ellenére, hogy az elsőfokú ítélet szóbeli, továbbá az írásbeli indokolásának utolsó előtti bekezdésében kitért a terheltekhez köthető gazdasági társaságokkal szemben pénzbírság mellőzésének okára.

[10] Kifejtette, hogy miután az ítélet rendelkező része nem tartalmaz rendelkezést a jogi személyekkel szembeni intézkedés alkalmazására irányuló indítványról, noha az ítélet indokolása szerint a jogi személlyel szembeni intézkedés mellőzésének van helye, ítélete indokolása teljes mértékben ellentétes a rendelkező résszel, így az elsőfokú bíróság eljárásában a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontjában meghatározott feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező szabálysértés megvalósult.

[11] Végül rámutatott, hogy az eljárási szabálysértések figyelmen kívül hagyása folytán, amelyre a felülbírálat terjedelme a Be. 590. § (5) bekezdés a) pontja alapján kiterjed, a másodfokú bíróság ítélete is törvénysértő, ezért a támadott első- és másodfokú ítélet érintett jogi személyek vonatkozásában való hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta.

[12] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.518/2023/3. számú átiratában a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség felülvizsgálati indítványát azzal a módosítással tartotta fenn, hogy az elsőfokú bíróság eljárása a felülvizsgálati indítványban hivatkozott, a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontja szerinti feltétlen hatályon kívül helyezési ok mellett, a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti feltétlen hatályon kívül helyezési okkal is érintett.

[13] Az ügyiratok releváns adatainak megjelölése alapján rámutatott, hogy az I. rendű, a II. rendű és a IV. rendű terheltek vonatkozásában 2021. december 7. napjára kitűzött előkészítő ülésen az e terheltek ügyvezetése alatt működő és az ügyészi indítvánnyal érintett jogi személyek nem vettek részt, az érdekükben eljáró ügyvédek nem voltak jelen, őket a bíróság annak ellenére nem idézte, hogy jelenlétük a már hivatkozott jogszabályi rendelkezések értelemszerű együttes alkalmazása miatt kötelező volt.

[14] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság olyan személyek távollétében hozta meg az ügydöntő határozatát, akik jelenléte a törvény értelmében kötelező volt, ez pedig a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti feltétlen hatályon kívül helyezési ok megállapítására vezet.

[15] A felülvizsgálati indítványban megjelölt, a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontjában meghatározott eljárási szabálysértés vonatkozásban kifejtette, hogy a jelen ügyben a jogerős ügydöntő határozat rendelkező része a Jszbt. 15. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja ellenére az indokolástól eltérően nem tartalmazza azt, hogy a cég 1, a cég 2 és a cég 3 esetében az

ügyészi indítvány szerinti pénzbírság alkalmazását a bíróság mellőzi, így nem állapítható meg, hogy mi valójában a bíróság döntése.

[16] **III.** A felülvizsgálati indítvány alapos.

[17] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely kizárólag a büntetőeljárási törvényben meghatározott feltételek szerint vehető igénybe. Felülvizsgálatnak a Be. 648. §-a alapján a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen és csak a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból lehetséges. A felülvizsgálati okok törvényben meghatározott köre nem bővíthető.

[18] A felülvizsgálati indítvány szövegezésében, a Legfőbb Ügyészség átiratában pontosított és kiegészített jogszabályi hivatkozással a felülvizsgálat törvényi okaként az első- és a másodfokú bíróság eljárásában felmerült eljárási hibákat sérelmezett. A felülvizsgálatra vezető jogszabályi hivatkozásként a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontját hívta fel az ügydöntő határozatra vezető eljárás törvénysértő jelleg okán, míg az ügydöntő határozat eljárásjogi alapú törvénysértésére tekintettel jelölte meg a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontját, amit a Legfőbb Ügyészség egészített ki a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjának felhívásával.

[19] A Be. 649. § (2) bekezdése a felülvizsgálatra okot adó abszolút (feltétlen) eljárási szabálysértések taxációja. A feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető ok az eljárás olyan súlyos hibája, amely rendkívüli jogorvoslati eljárásban is a jogerős ítélet mérlegelés nélküli megsemmisítésére vezet.

[20] Mindezekre tekintettel – ahogyan azt a Legfőbb Ügyészség átiratában pontosította is – a felülvizsgálati indítvány nem a jogi személyek terhére szól, ekként előterjesztésének a Jszt. 24. § (3) bekezdésében meghatározott határideje megtartásának vizsgálata szükségtelen.

[21] Az 1/2021. Büntető jogegységi határozat 1. pontja értelmében ugyanis az eljárási szabálysértés [a Be. 649. § (2) bekezdés] miatt előterjesztett felülvizsgálati indítványnak nincs iránya. Az abszolút eljárási szabálysértésre alapozott felülvizsgálat neutrális (semleges) jellegű, nem irányul sem a terhelt javára, sem a terhelt terhére. A feltétlen hatályon kívül helyezést és új eljárásra utasítást eredményező döntés esetében közömbös, hogy a kezdeményezés a terhelt terhére vagy javára szól-e. Ez esetben ugyanis az történt, hogy az eljárási bíróság nem folytatta le az eljárást és azt pótolnia kell.

[22] 2.1. A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján felülvizsgálati ok, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg. A Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerint a másodfokú bíróság nem ügydöntő végzésével hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező. Ez tehát felülvizsgálatot is megalapozó, ún. abszolút eljárási szabálysértés.

[23] A Legfőbb Ügyészség átiratával pontosított felülvizsgálati indítvány szerint e feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető eljárási szabálysértés az elsőfokú eljárásban az előkészítő ülésnek az eljárás résztvevőjének minősülő jogi személyek, illetve képviselőik távollétében való megtartásával állt be.

[24] A rendelkezésre álló ügyiratok szerint a Fővárosi Főügyészség a G.7827/2013/128. számú vádiratában emelt vádat többek között I. rendű, II. rendű és IV. rendű terhelttel szemben. A vád tárgyát – az I. rendű és a II. rendű terheltet vonatkozásában – a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntette, valamint folytatólagosan elkövetett, a Btk. 345. § szerinti hamis magánokirat felhasználásának vétsége, míg a IV. rendű terhelt esetében a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontba ütköző és a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntette, illetve folytatólagosan elkövetett, a Btk. 345. § szerinti hamis magánokirat felhasználásának vétsége képezte, amelyeket az általuk képviselt jogi személyek felhasználásával követtek el.

[25] A főügyészség a vádiratban a Be. 422. § (3) bekezdése alapján az I. rendű, a II. rendű és a IV. rendű terheltek tekintetében indítványt tett az alkalmazott joghátrányokat érintően is, arra az esetre, ha a nevezett terheltek az előkészítő ülésen bűnösséget beismerő nyilatkozatot tesznek.

[26] Az ügyészség a vádiratban a Be. 422. § (2) bekezdés e) pont szerinti indítványként az I. rendű terhelt által képviselt cég 1 (cégjegyzék száma: Cg.1; a jogi személy érdekében eljáró ügyvéd: védő 1), a II. rendű terhelt által képviselt cég 2 (cégjegyzék száma az elkövetés idején: Cg.3; a jogi személy érdekében eljáró ügyvéd: védő 2), valamint IV. rendű terhelt által képviselt cég 3 (cégjegyzék száma: Cg.4; a jogi személy érdekében eljáró ügyvéd: védő 3) tekintetében a Jszbt. 2. § (1) bekezdés a) pontja alapján pénzbírság alkalmazását indítványozta, továbbá indítvány tett az előkészítő ülésre, illetve a megtartandó tárgyalásra a jogi személyek érdekében eljáró ügyvédek idézésére is.

[27] A Fővárosi Törvényszék az előkészítő ülést az I. rendű, a II. rendű és a IV. rendű terheltek tekintetében 2021. december 7. napjára tűzte, melyre a terhelteket és védőiket megidézte (92.B.268/2021/24. számú kitűző végzés).

[28] A 2021. december 7-én megtartott előkészítő ülésen az idézésnek megfelelően a terheltek és védőik voltak jelen, mely során az ügyész ismertette a vádiratból a jelenlévők bűnösségét alátámasztó bizonyítékokat, a vádirat szerinti indítványát a büntetések nemére és tartamára pedig fenntartotta.

[29] Az elsőfokú bíróság a terhelteket kihallgatta, majd miután az I. rendű, a II. rendű, illetve a IV. rendű terheltek bűnösség beismerő nyilatkozatot tettek és lemondtak a tárgyaláshoz fűződő jogukról, a bíróság a bűnösség beismerő nyilatkozatokat végzéssel elfogadta, majd az I. rendű, a II. rendű és a IV. rendű terheltek tekintetében 92.B.268/2021/68. szám alatt ítéletet hozott.

[30] Az ítélet rendelkező részének kihirdetésekor az elsőfokú bíróság az I. rendű, a II. rendű és a IV. rendű terheltek vezető tisztségviselésével érintett jogi személyeket, a cég 1-et, a cég 2-t és a cég 3-at érintő rendelkezést nem hirdetett ki, ítélete szóbeli indokolásából pedig az került a jegyzőkönyvbe rögzítésre, mely szerint „kitért tanács elnöke arra is, hogy mely okból nem látta a tanács indokoltnak [...] a Jszbt. 6.§-a szerinti pénzbírság kiszabását.” (92.B.268/2021/68. számú jegyzőkönyv 9. oldal).

[31] Mindezek után az elsőfokú ítélettel szemben a Fővárosi Főügyészség a Be. 583. § (3) bekezdés a) pontja alapján az I. rendű, a II. rendű és a IV. rendű terhelt terhére, foglalkozástól eltiltás kiszabása érdekében jelentett be fellebbezést. A terheltek és védőik tudomásul vették az elsőfokú ítéletet.

[32] A Fővárosi Ítéltábla a másodfokú eljárása során a Be. 590. § (3) bekezdése értelmében az elsőfokú ítéletnek csak a fellebbezéssel sérelmezett büntetésekre vonatkozó rendelkezését, illetve részét bírálta felül, figyelemmel arra, hogy a Fővárosi Törvényszék a terheltek bűnösséget beismerő nyilatkozatát végzéssel elfogadta.

[33] Az ítéltábla a 2022. november 29-én kihirdetett 4.Bf.58/2022/12. számú másodfokú ítéletében vizsgálta, hogy a felülbírálat kiterjed-e az elsőfokú ítéletnek a jogi személyekkel szembeni eljárására. Ennek alapján arra az álláspontra jutott, hogy az elsőfokú ítéletnek a három érintett jogi személlyel szemben pénzbírság kiszabását mellőző álláspontja az erre irányuló kifejezett ügyészi fellebbezés hiányában másodfokon nem felülbírálható, éppen ezért nincs annak sem jelentősége, hogy a jogi személyek érdekében eljáró ügyvédek az előkészítő ülésen annak kötelező elírása ellenére nem voltak jelen {4.Bf.58/2022/12. számú ítélet [63]}.

[34] A felülvizsgálati indítvány jogi kifogásával összefüggő releváns szabályozás a következő:

- a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság azt idézi, akinek a jelenléte az eljárási cselekménynél kötelező, és azt értesíti, akinek a jelenléte nem kötelező, de azt a törvény lehetővé teszi [Be. 112. § (1) bekezdés];
- a nyilvános ülésre a törvényben megállapított eltérésekkel a tárgyalásra vonatkozó rendelkezések az irányadók [Be. 425. § (3) bekezdés];
- az előkészítő ülés a vádemelés után a tárgyalás előkészítése érdekében tartott nyilvános ülés, amelyen a vádlott és a védő a tárgyalást megelőzően kifejtheti a váddal kapcsolatos álláspontját és közreműködhet a büntetőeljárás további menetének alakításában [Be. 499. § (1) bekezdés];
- ha az eljárásban védő vesz részt, az előkészítő ülés a védő távollétében nem tartható meg [Be. 499. § (5) bekezdés második mondat];
- ha a jogi személlyel szemben a büntetőeljárás során intézkedés alkalmazásának lehet helye, az intézkedés alkalmazásáról – ha a törvény másként nem rendelkezik – a terhelt ellen indított büntetőeljárásban kell határozni [Jszbt. 7. § (1) bekezdés];
- ha az ügyészség a vádiratban a jogi személlyel szemben intézkedés alkalmazását indítványozza, az előkészítő ülésen a jogi személy érdekében eljáró ügyvéd jelenléte kötelező [Jszbt. 16/B. § (1) bekezdés];
- a jogi személy érdekében eljáró ügyvédre – a (6) bekezdésben meghatározott eltérésekkel – a védőre vonatkozó szabályok értelemszerűen irányadók [Jszbt. 9. § (5) bekezdés];
- ha a büntetőeljárás során a jogi személlyel szemben intézkedés alkalmazásának lehet helye a Be. rendelkezéseit az e törvényben meghatározott eltérésekkel kell értelemszerűen alkalmazni [Jszbt. 7. § (2) bekezdés].

[35] Ezen törvényi rendelkezések értelmében, ha a vádlott érdekében védő jár el, akkor őt az előkészítő ülésre – függetlenül attól, hogy kötelező-e a védelem vagy sem – idézni kell, és a védő jelenléte nélkül az előkészítő ülés nem tartható meg.

[36] A Be. fenti szabálya – a már hivatkozott Jszbt. 9. § (5) bekezdése és a Jszbt. 16/B. § (1) bekezdése alapján – a jogi személy érdekében eljáró ügyvédre is vonatkozik; ekként megszegéséhez is ugyanazon jogi következmény fűződik.

[37] A rendelkezésre álló ügyiratok adatai alapján tehát megállapítható, hogy a Fővárosi Törvényszéknek az I. rendű, a II. rendű, a IV. rendű terheltek vonatkozásában 2021. december 7. napjára kitűzött előkészítő ülésre a Jszbt. 7. § (1) bekezdésére tekintettel – a Be. 112. § (1) bekezdése alapján – a cég 1, a cég 2 és a cég 3 jogi személyek érdekében eljáró ügyvédek idézni kellett volna, mivel jelenlétük a már hivatkozott jogszabályi rendelkezések értelemszerű együttes alkalmazása miatt és a Jszbt. 16/B. § (1) bekezdés kategorikus előírása miatt kötelező volt.

[38] A Fővárosi Törvényszék azonban a cég 1, a cég 2 és a cég 3 érdekében eljáró ügyvédek nem idézte meg, és jelenlétük nélkül tartotta meg 2021. december 7-én az I. rendű, a II. rendű és a IV. rendű terheltek vonatkozásában az előkészítő ülést, amelyen az ügydöntő határozatot is meghozta. Az elsőfokú bíróság törvényt sértett tehát, amikor az előkészítő ülést olyan személy(ek) távollétében tartotta meg, aki(k)nek jelenléte a törvény értelmében kötelező.

[39] A Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja alapján a másodfokú bíróság nem ügydöntő végzésével hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező. Ez a fajta eljárási szabálysértés abszolút jellegű, felmerülése esetén a kasszáció – a törvényi rendelkezés előírása alapján – nem mérlegelhető, egyúttal a

Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján felülvizsgálati okot is képező eljárási szabálysértést megvalósítja.

[40] 2.2. A Be. 608. § (1) bekezdés f) pontja alapján feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető – a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján felülvizsgálatot is megalapozó – eljárási szabálysértés, ha az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes.

[41] A Be. 451. § (5) bekezdése szerint a határozat részét képező indokolás a bíróság által megállapított, a döntés alapjául szolgáló, jelentős tényeket és körülményeket, valamint a határozat alapjául szolgáló jogszabályokat tartalmazza.

[42] Ekként az indokolás rendeltetése

- egyfelől a döntés, tehát valamely rendelkezés (jogkövetkeztetés) ténybeli alapjának rögzítése (a tényállás),
- másfelől számadás a döntéshozatali tevékenységről (a tényálláson kívüli indokolás).

[43] A tényállás és a tényálláson kívüli indokolás megkülönböztetése a vizsgált feltétlen eljárási szabálysértés szempontjából alapvető jelentőségű. Az eljárási szabálysértés megállapítására ugyanis főszabályként csak az vezethet, ha a rendelkező rész (jogkövetkeztetés) és a tényálláson kívüli indokolás áll egymással ellentétben (Bfv.III.868/2012/14.), és az ellentét a büntetőjogi főkérdések – a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása – tekintetében áll fenn a rendelkező rész és az indokolás között. A jelen ügyben is ez a helyzet.

[44] A Kúria az ítéletre vezető eljárással összefüggésben a rendelkezésre álló ügyiratok alapján már rögzítette, hogy az ítélet rendelkező részének kihirdetésekor az elsőfokú bíróság az I. rendű, a II. rendű és a IV. rendű terheltek vezető tisztségviselésével érintett jogi személyeket, a cég 1-e-t, a cég 2-t és a cég 3-at érintő rendelkezést nem hirdetett ki, és az az írásba foglalt ítéletben sem szerepel. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság mind az ítélet szóbeli, mind írásbeli indokolásában röviden kitért arra, hogy mely okból nem látta indokoltnak az ítélettel érintett terheltekhez köthető cégekkel szemben az indítványozott pénzbírság kiszabását. Az írásba foglalt ítélet utolsó előtti bekezdésében azt rögzítette, hogy a Jszbt. 2. § (1) bekezdés a) pontja alapján a 6. § (1) bekezdésében foglalt joghátrányt a büntetési célokon túlmenő joghátránynak értékelte, ezért azt nem alkalmazta.

[45] Az ügydöntő határozat tartalmára a Jszbt., a háttérjogszabályként alkalmazandó Be. szabályaihoz képest speciális szabályokat tartalmaz.

[46] Az ítélet és az ügydöntő végzés

a) rendelkező része

aa) a jogi személynek a bírósági nyilvántartásban történő azonosításra alkalmas adatait,

ab) a jogi személlyel szemben alkalmazott intézkedést, az erre irányuló indítvány elutasítását, az intézkedés alkalmazásának mellőzését, vagy – ha a törvény másként nem rendelkezik – az eljárás jogi személlyel kapcsolatos részének megszüntetését,

b) indokolása az eljárás tárgyát képező bűncselekmény és a jogi személy kapcsolatának bíróság által megállapított, a döntés alapjául szolgáló tényét és körülményeit is tartalmazza [Jszbt. 15. § (1) bekezdés].

[47] A Jszbt. 18. § (1) bekezdése szerint, ha az ügyészség a jogi személlyel szemben intézkedés alkalmazását indítványozza, a bíróság ítéletében a jogi személlyel szemben intézkedést alkalmaz, az indítványt elutasítja, vagy az intézkedés alkalmazását mellőzi, ha az a jogi személyre nézve méltánytalan hátrányt jelentene.

[48] A Jszbt. 18. §-a alapján ezen döntések jelentik az ügyészi indítvány elbírálását.

[49] A támadott ítélet tekintetében azonban a fenti jogszabályi előírásban meghatározottak egyike sem azonosítható.

[50] Az elsőfokú ítélet kizárólag az I. rendű, a II. rendű és a IV. rendű terheltet nevezi meg, a bűnfelelősség és a joghátrányok, továbbá az egyéb jogkövetkezmények tekintetében csak rájuk tartalmaz rendelkezést. Az ítélet rendelkező részében a jogi személyek sem azonosításukra alkalmas adatokkal, de még csak névvel sem kerültek feltüntetésre, és nincs egyetlen rájuk vonatkoztatható rendelkezés sem.

[51] Amint azt a Kúria már idézte, a jogi személlyel szembeni jogkövetkezmény alkalmazására irányuló indítványról hozható bírói döntést a törvény meghatározza: az lehet az indítványt elutasító, intézkedést alkalmazó vagy annak alkalmazását mellőző. Ilyen, a Jszbt. 18. § (1) bekezdésében meghatározottnak megfeleltethető döntést az elsőfokú ítélet nem tartalmaz, amely így azt támasztaná alá, hogy az elsőfokú bíróság az ügyészi indítvány érdemi elbírálását elvégezte. Ezzel szemben az indokolás arról szól, hogy az ügyészi indítvánnyal szemben a joghátrány alkalmazását nem találta indokoltnak, de még csak ehelyütt sem a Jszbt. 18. § (1) bekezdésében meghatározott valamelyik törvényi fordulat szerepel.

[52] A rendelkező rész és az indokolás közti ellentét az ítéletnek azért semmisségre vezető hibája, mert ezen ellentmondás esetében nem állapítható meg, hogy a bíróság valójában milyen döntést hozott (Kúria Bfv.III.911/2023/27.).

[53] A jelen ügyben a jogerős ügydöntő határozat rendelkező része a Jszbt. 15. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja ellenére – az indokolástól eltérően – nem tartalmazza azt, hogy a cég 1, a cég 2 és a cég 3 esetében az ügyészi indítvány szerinti pénzbírság alkalmazását mellőzi a bíróság, így nem állapítható meg, hogy mi valójában a bíróság döntése.

[54] A Btk. 63. § (1) bekezdés i) pontja alapján a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló törvény szerinti intézkedések intézkedésnek, ekként a büntetőjogi főkérdés körébe tartozónak minősül. Következésképpen ezen intézkedés tekintetében az ügydöntő határozatban megjelenő indokolás rendelkező részi tartalom nélkül, a rendelkező rész és az indokolás közötti teljes ellentét eljárási jogszabálysértésének [Be. 608. § (1) bekezdés f) pont] megállapítására vezet.

[55] 3. Az elsőfokú bíróság döntésével szemben bejelentett ügyészi, a büntetés súlyosítására irányuló fellebbezés irányát a fellebbviteli főügyészség éppen a jelen felülvizsgálati indítványban hivatkozott eljárási szabálysértésekre hivatkozással módosította az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésre.

[56] A másodfokú bíróság ezen indítványra tekintettel – amint azt ítélete indokolásában rögzítette is – vizsgálta, hogy a felülbírlata, miután az a Be. 583. § (3) bekezdés a) pontja alapján bejelentett fellebbezés folytán a Be. 590. § (3) bekezdésének megfelelően korlátozott, kiterjed-e az elsőfokú ítéletnek a jogi személyekkel szemben pénzbírság alkalmazására irányuló ügyészségi indítvány kapcsán hozott rendelkezésére is. A kérdéssel összefüggésben annak a megállapítására jutott, hogy a törvényszék – szemben a fellebbviteli ügyészségi átiratban írtakkal – a jogi személyekkel szemben pénzbírság alkalmazására irányuló ügyészségi indítványt érdemben elbírálta, éppen csak az intézkedés alkalmazásának mellőzését mulasztotta el az ítélet rendelkező részében rögzíteni. Az ezt támadó ügyészi indítvány hiányában pedig a Jszbt. 20. § (5) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletnek a jogi személyekkel szemben intézkedés alkalmazásának mellőzésére vonatkozó részére a másodfokú felülbírlat nem terjedt ki.

[57] Ezzel szemben elsőként azt kell megjegyezni, hogy az eljárási törvény a feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető okok vizsgálatát korlátozott felülbírlat esetén is kötelezővé

teszi [Be. 590. § (5) bekezdés], az pedig, hogy a jogi személyek érdekében eljáró ügyvédek a törvényi előírás ellenére nem voltak jelen, az elsőfokú ítéletnek a másodfokú felülbírálatban való hatályon kívül helyezését önmagában megalapozta volna. Ennek megfelelően a másodfokú bíróság e mulasztást relatív, az eljárásra lényeges kihatással nem bíró eljárási szabálysértésnek értékelése már alapjaiban is téves volt, amikor a relevanciájának hiányát a felülbírálat hiányával kötötte össze.

[58] Ugyancsak ezzel összefüggésben a hatályon kívül helyezés alóli kivételként téves a Be. 608. § (2) bekezdés c) pontjára való hivatkozás is. E rendelkezés ugyanis az ítélet felmentő, illetve az eljárást megszüntető rendelkezésének hatályon kívül helyezése alóli kivételt fogalmazza meg, a támadott elsőfokú döntésnek ugyanakkor ilyen rendelkezése nincs, sőt a jogi személy tekintetében semmiféle rendelkezése sincs. Az pedig ugyancsak téves, hogy a másodfokú bíróság ilyenek tekintette az elsőfokú ítéletnek a jogi személlyel szemben intézkedés alkalmazásának mellőzéséről szóló, az indokolásban rögzített álláspontját. A jogi személlyel szemben alkalmazni indítványozott intézkedés vonatkozásában ugyanis döntés az, ha a bíróság az indítványt elutasítja, az intézkedést alkalmazza vagy az intézkedés alkalmazást mellőzi.

[59] Ennek pedig éppen a másodfokú bíróság által a felülbírálat terjedelme kapcsán feltett kérdésével összefüggésben van jelentősége, amelyet a másodfokú bíróság nemlegesen válaszolt meg a Jszbt. 20. § (4) és (5) bekezdésére hivatkozással. Ez az álláspont azonban helytelen.

[60] A Jszbt. 20. § (4) bekezdés úgy rendelkezik, hogy ha a fellebbezés a bűncselekmény vádlottját érinti, a másodfokú bíróság hivatalból dönt az ítélet jogi személyre vonatkozó rendelkezéséről is. A Jszbt. 20. § (5) bekezdése ugyanakkor – kivétel szabályként – úgy rendelkezik, hogy nem bírálható felül az ítéletnek a jogi személlyel szemben intézkedés alkalmazására irányuló indítványt elutasító, az intézkedés alkalmazását mellőző, vagy az eljárás jogi személlyel kapcsolatos részének megszüntetésére vonatkozó rendelkezése, amely ellen nem fellebbeztek.

[61] A Jszbt. 20. § (5) bekezdése tehát csak az indítványt elutasító, az intézkedés alkalmazását mellőző, vagy az eljárás jogi személlyel kapcsolatos részének megszüntetésére vonatkozó rendelkezések elleni fellebbezés hiánya esetében korlátozza le a jogi személyt érintő rendelkezés felülbírálatát. A jelen ügyben az elsőfokú ítéletnek pedig – amit azt a Kúria fentebb már kifejtett – sem ilyen, sem másfajta, a jogi személyeket érintő döntése nincs.

[62] Amennyiben arról volna szó mindössze, hogy az elsőfokú bíróság a döntését a rendelkező részben csak nem jelenítette meg, úgy a fellebbezés hiányában a Jszbt. 20. § (5) bekezdésében írt felülbírálati korlát is beállna, jelen esetben viszont – a döntés hiányában – nem ez a helyzet.

[63] A másodfokú bíróságnak tehát a Jszbt. 20. § (4) bekezdése alapján hivatalból kellett volna az elsőfokú ítélet felülbírálatát a jogi személyekkel összefüggésben is elvégeznie, márpedig jelen esetben azáltal, hogy a másodfokú bíróság ebben a körben a saját felülbírálati jogkörének a hiányát megállapította, törvénysértő döntést hozott.

[64] Összegezve, a vádiratban intézkedés alkalmazásának indítványával érintett jogi személyek – a törvény kötelező rendelkezésének ellenére, az érdekükben eljáró ügyvédek távolmaradása folytán – az elsőfokú eljárásban nem voltak jelen. E törvénysértő eljárásban meghozott ügydöntő határozatban a jogi személyek csak az ítélet jogi indokolásában jelentek meg, akkor is csak egy mondat erejéig, a vádirati indítványról szóló, a rendelkező részben megjelenítendő döntés alapjául szolgáló rövid indok formájában anélkül, hogy maga a döntés viszont az ítéletben megjelent volna. Ezen, a Be. 608. § (1) bekezdés d) és f) pontjában meghatározott eljárási szabálysértések kezelése kapcsán a másodfokú bíróság téves

álláspontra helyezkedett, ez pedig mind az első, mind a másodfokú ítélet vonatkozásában törvénysértésre – mégpedig feltétlen eljárási szabálysértésre – vezetett.

[65] 4. A felülvizsgálati eljárásban az I. rendű és a II. rendű terheltek meghatalmazott védője írásbeli észrevételt és indítványt terjesztett elő a jogerős ítélet hatályban tartása érdekében.

[66] Kifejtette, hogy az elsőfokú ítélet érdemben és helyes indokok alapján döntött a jogi személyekkel szembeni intézkedés alkalmazására vonatkozó ügyészi indítvánnyról. Utalt rá, hogy az ügyészség az eljárás során nem észlelte, de legalábbis nem kifogásolta a jogi személy érdekében eljáró ügyvédek hiányát, és ezt még fellebbezésben sem támadta. Ennek megfelelően, miután a rendelkezésre álló jogorvoslati fórumokat nem merítette ki, saját gondatlan eljárásának orvoslásaként a jogerős határozatot felülvizsgálattal nem támadhatja. Érvelése szerint az ügyészség az indítvány előterjesztésének célját nem jelölte meg, iránya pedig nyilvánvalóan a jogi személyekkel szemben pénzbírság kiszabása, amely az 1/2021. Büntető jogegységi határozat 1. pontja szerint kizárt.

[67] Az észrevétellel összefüggésben a Kúria rámutat, hogy a jelen felülvizsgálati eljárásnak sem a terheltek, sem a védők nem résztvevői. Az írásbeli észrevétel az I. rendű és II. rendű terheltek mint magánszemélyek által adott védői, és nem mint az eljárással érintett jogi személyek törvényes képviselői által adott ügyvédi meghatalmazás alapján került benyújtásra, ekként érdemi vizsgálatára – miközben a jogi személyek érdekében eljáró ügyvédek részéről észrevétel nem érkezett – nem is kerülhet sor.

[68] A teljesség kedvéért a Kúria megjegyzi, hogy az észrevételnek az indítvány iránya körében tett – egyébiránt téves – okfejtése a felülvizsgálati eljárás lefolytatásnak feltételei körében hivatalból vizsgálandó és miután a felülvizsgálati indítvány feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető okot hivatkozott – az 1/2021. Büntető jogegységi határozat 1. pontja értelmében, ahogyan azt a Kúria fentebb már rögzítette – annak iránya sem a jogi személyek terhére irányult.

[69] A kifejtettek alapján a Kúria – a Be. 660. § (1) bekezdés főszabálya alapján tanácsulésen, a Be. 655. § (2) bekezdése szerint összetételben – a Fővárosi Törvényszék 92.B.268/2021/68. számú és a Fővárosi Ítéletábrla mint másodfokú bíróság 4.Bf.58/2022/12. számú ítéletét a cég 1, a cég 2 és a cég 3 vonatkozásában, a Be. 663. § (2) bekezdés második fordulata alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította.

[70] 5. A hatályon kívül helyezésre vezető ok megjelölésével értelemszerűen egyben a Kúria a megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatást is megadja [Be. 663. § (3) bekezdés] azzal, hogy a megismételt eljárást soron kívül [Be. 79. § (1) bekezdés c) pont] kell lefolytatni.

[71] **IV.** A Kúria végzése ellen a Be. 6. § (4) bekezdése értelmében nincs helye fellebbezésnek, felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont második fordulata kizárja.

Budapest, 2024. október 17.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró

A Kúria Bfv.II.93/2024/13. számú végzése 2024. október 17. napján véglegessé vált.

Budapest, 2024. október 17.

Dr. Somogyi Gábor s.k.

a tanács elnöke